

Získávání a využívání zpráv

Podplukovník Bohumil Malý

Zdrojem zpráv a informací, jakož i hlavním objektem, na který bude soustředěn zájem teritoriálních štábů, bude celé teritorium spadající do kompetence příslušného velitelského stupně, tj. všechny složky ozbrojených sil, objekty a zařízení vojenského i hospodářského charakteru. Stejně důležitým úsekem bude veškerá činnost nepřítele na teritoriu, především pak následky nepřátelského vzdušného napadení a použití nepřátelských výsadků.

Zprávy z těchto úseků získáváme pozorováním a bojovou činností útvarů a svazků PVOS, dále aktivní činností průzkumných součástí systému civilní obrany, bezpečnostních orgánů ministerstva vnitra a teritoriální radiační hlášené sítě. Zdrojem zpráv budou i hlášení vojenských orgánů a útvarů rozmístěných na teritoriu a dále civilních orgánů (složek bezpečnostních, dopravních, spojovacích, zdravotnických a jiných).

Smysl a cíl získávání zpráv je v podstatě stejný jako u polních štábů (soustředit dostatek podkladů k rozhodování). Rozdíl bude pouze v podmínkách, za kterých oba druhy štábů pracují. Je nesporné, že charakter práce i pracovní podmínky teritoriálních štábů umožňují pravděpodobně práci, která netrpí tak častými změnami celkové situace nebo změnou míst velení. Na druhé straně bude naopak tato činnost ztížena tím, že množství zpráv, které se budou v teritoriálních orgánech velení — na kterémkoli stupni — soustřeďovat, bude velké a obsahově rozmanité. Značná část zpráv se bude v údajích rozcházet, neboť zprávy přicházejí od méně kvalifikovaných orgánů a jsou zpracovávány subjektivně pod vlivem osobních dojmů, názorů a momentálního psychického stavu zpracovatele. Jejich hodnověrnost může snižovat zkreslené a neodborné posouzení skutečnosti a jiné vlivy. Kromě toho počítáme, že ne všechny zprávy, které budou teritoriální štáby na kterémkoli stupni velení dostávat, budou z hlediska jejich potřeb skutečně vážné

a podstatné. Také různé složky teritoriálních štábů mohou vyžadovat značné množství zpráv a informací, i když tyto zprávy budou v určité době z hlediska objektivních potřeb a činnosti celého štábu podružné. Důsledkem toho může dojít k zahlcení spojovacích sítí i průzkumných prostředků, které se pak nebudou dostávat pro plnění důležitých a naléhavých úkolů.

Abychom tomu předešli, musíme zavést spolehlivý, přísně organizovaný a centralizovaný systém získávání hodnověrných zpráv, správně je vyhodnocovat a využívat.

Musíme pevně stanovit a pro jednotlivé stupně teritoriálního velení (okres, kraj, okruh, GŠ) určit:

- orgány, které jsou povinny pro ten který stupeň teritoriálního velení zprávy získávat a podávat (štáby, útvary, hlídky, služebny, stanice, ústavy, pracoviště atd.),

- jaké zprávy, s jakým obsahem a kdy musí tyto orgány zprávy předkládat, které z nich mají přednost (pořadí naléhavosti),

- kteří funkcionáři nadřízeného štábu jsou oprávněni zprávy vyžadovat, v jakém rozsahu, s jakým obsahem a jak často,

- způsoby a prostředky předávání zpráv; záložní prostředky a způsoby spojení pro případ, že původně určené a vyčleněné nebudou moci svoji funkci z jakýchkoli důvodů plnit,

- které zprávy a informace získávat od vojenských orgánů a útvarů a které od civilních orgánů a organizací,

- kdo bude příjemcem zpráv a zejména pak další způsob manipulace s těmito zprávami, tj. kdo bude tyto zprávy vyhodnocovat a komu je předávat k využití,

- systém kontroly hodnověrnosti důležitých zpráv.

Z tohoto systému můžeme vypustit údaje o parametrech jaderných výbuchů a sledování a vyhodnocování radiační situace, neboť důležitost těchto otázek si

vynutila již dříve samostatné řešení v podobě systému radiální hlášené sítě.

Uvedené zásady se budou především týkat systému získávání zpráv a informací o následcích napadení jadernými zbraněmi, o škodách, které byly tímto napadením způsobeny, a to především na takových objektech, které jsou z hlediska vedení války důležité. Dále se bude jednat o takové zprávy a informace, kde hrozí nebezpečí z prodlení a kdy spolehlivé a rychlé zjištění stavu je první podmínkou k poskytnutí účinné pomoci a zabránění vážným následkům.

Nemalý vliv na chod a řízení celého systému získávání, vyhodnocování a předávání zpráv bude mít intenzita bojové činnosti a jak rychle se bude měnit situace. Potřeba zpráv a požadavky na jejich získání budou s největší pravděpodobností naléhavější v počátečním období války, kdy bojová činnost bude mnohem intenzivnější a použití jaderných zbraní rozsáhlejší, než v jejím dalším průběhu. Se zvláště složitou situací počítáme po prvním hromadném úderu, kdy celý systém velení a režim práce v teritoriálních štábech se bude teprve zabíhat a konsolidovat.

Získávání a předávání zpráv

Získávat a podávat zprávy je povinností každého podřízeného stupně velení. Pro krajské vojenské územní orgány budou získávat zprávy především vojenské teritoriální složky na stupni okresu prostřednictvím vojenských útvarů, útvarů civilní obrany, lidových milic, bezpečnostních orgánů i civilních složek, především pak spojů, dopravy a národních výborů. Zvláště významným prostředkem při získávání zpráv na stupni kraje budou letky radiálního průzkumu.

Vojenské okruhy budou získávat souhrnnější přehledy zpráv od přímo podřízených útvarů a svazků dislokovaných na území okruhu, od krajských vojenských územních orgánů, civilních složek, i svými vlastními prostředky, především pak prostředky TRHS a dále od útvarů PVOS.

Ústřední orgány (MNO a GŠ) budou většinou odkázány na zprávy z hlášení podřízených a ze spolupráce s ostatními resorty státní správy. Možnost přímého průzkumu určitého prostoru bude značně omezena. Na ústřední orgány by měly přicházet jen takové zprávy, které jsou potřebné a pověřené.

Hlášení, bez rozdílu o jaký velitelský stupeň jde, by mělo zhruba obsahovat:

— zasažené vojenské útvary a zařízení a stupeň zničení (letišť, systém PVOS, nemocnice, útvary a svazky, opravárenské závody, sklady),

— komunikace:

— přerušené silniční a železniční tahy a na jak dlouho (důraz na HAS),
— zničené přechody vodních toků bez možnosti brodění a výstavby náhradních přemostění;

— spoje:

— přerušení hlavních kabelových tras s rozsahem zničení,
— ztráta spojení s nadřízenými a podřízenými;

— přehrady:

— stav vodní hladiny v době napadení přehradního tělesa a zda bylo evakuováno ohrožené území;

— národního hospodářství:

— zničení civilních skladů vojenského významu (materiál využívaný pro zásobování vojsk),

— narušení hlavních odvětví výroby z hlediska válečných potřeb;

— přibližně ztráty na životech civilního obyvatelstva a opatření orgánů CO,

— opatření přijatá velitelem a návrhy na řešení k jednotlivým bodům zprávy,

— požadavky na nadřízený orgán.

Obsah tohoto hlášení a opatření přijatá již na základě předběžného vyhodnocení jsou dostatečným podkladem pro objektivní rozhodování a umožňují zpracovat přehledný a ucelený závěr o situaci s rozbohem, jak následky jaderného napadení nepřítele ovlivňují:

a) činnost polních vojsk umístěných dočasně na teritoriu okresu, kraje, okruhu a jejich materiálně technické zásobování, činnost vojsk podléhajících teritoriálnímu velení, mobilizaci apod.,

b) dopravu a spoje (které hlavní a důležité směry jsou přerušeny a na jak dlouho, zda obnova je možná, síly a prostředky pro obnovu a jejich materiální vybavení, kde přednostně obnovovat, zda je nutný manévr obnovovacími prostředky, zřizování překládkových prostorů),

c) výrobu [narušení výroby hlavních druhů materiálu, výrobní kooperace, co přednostně obnovovat, náhradní výrobní kapacity, zda jsou zásoby a na jak dlouho vystačí],

d) zásoby [zničené zásoby hlavních druhů materiálu, zda je možná úhrada z jiných zdrojů].

Závěr by měl obsahovat:

- jaké možnosti mají vojenské orgány na jednotlivých stupních teritoriálního velení zasáhnout ve prospěch likvidace následků napadení,

- kde a na jakých zařízeních je likvidace (obnova) bezpodmínečně nutná s ohledem na plnění rozhodujících úkolů a zabezpečení činnosti polních vojsk,

- která zařízení a objekty na teritoriu, nepodléhající vojenské správě, je nutné urychleně obnovit nebo upravit,
- návrh nařízení velitele pro podřízený velitelský stupeň,

- požadavky na orgány národních výborů, CO, popřípadě stranické orgány.

Vedle těchto pravidelných (souhrnných) hlášení musí podřízené stupně oznamovat důležité zprávy v nejkratším čase; např. použití bojových chemických látek (bojových biologických prostředků), vysazení výsadků, použití nových bojových prostředků, zničení takových objektů, kde hrozí velké nebezpečí vzniku sekundárních následků (zničení výroby a skladů chemických látek). V hlášení uvádíme druh použitého bojového prostředku, místa použití a prostory zamoření, pravděpodobný vývoj situace v nejbližší době, zasažené a ohrožené útvary, objekty a jiná důležitá zařízení, jaké následky očekáváme, jaká opatření byla přijata a požadavky na nadřízený orgán.

V podřízenosti štábů je minimální počet průzkumových prostředků, schopných aktivním způsobem získávat zprávy. Proto aktivní způsob získávání zpráv, vyjma zpráv o radiční situaci a některých jiných, prakticky neexistuje. Přítomnost čerstvých zpráv, jakožto základního podkladu pro rozhodování, je naléhavá. Zprávy, zejména z prostoru výbuchu, se budou proti skutečným potřebám opožďovat, neboť vstup do ohniska zásahu bude znemožněn nejen úrovní radiace v okolí epicentra, nýbrž i závaly na přístupových cestách, požáry apod. Kromě

toho získat zprávy z poměrně velkého a členitého prostoru (těž ve městě) normálními pozemními silami a prostředky záchranných a vyprošťovacích oddadů je velmi zdoluhavé a obtížné a pro potřeby velitelských orgánů nedostačující. Proto věnujeme pozornost vzdušnému průzkumu. Přímé pozorování osádky letounu a předávání zpráv rádiem, popřípadě televizí na zem považujeme za nejrychlejší a nejúčinnější způsob získávání zpráv. Letecké fotografování a televizní přenos nám dává nejrychlejší a nejobektivnější podklady k reálnému rozhodování.

Přijím zpráv

Všechny zprávy a zvláště ty, u nichž hrozí nebezpečí z prodlení, by měly být soustředovány u jednoho centrálního informačního orgánu štábu. Tím zamezíme, aby některá zpráva zůstala nevyužita. Tento orgán by po technickém zmanipulování zprávy (převzetí, rozšifrování a předávání zpráv) vedl jejich evidenci, a to i z hlediska obsahového; může kdykoli poskytnout přehled údajů, které má štáb (které přijal a odeslal).

Přísně centralizovaný systém umožňuje:

- lépe zajistit pronikání zpráv uvnitř štábu;

- omezit přetěžování pořítek opakovaným vyžadováním zpráv stejného obsahu;

- porovnávat zprávy a údaje v nich obsažené a na základě toho stanovit požadavky na doplnění zpráv;

- vést záznamy o vyhodnocení a využití zpráv.

Současně umožňuje tzv. „informační relace“, na nichž by byly zprávy po vyhodnocení v souhrnu zveřejňovány pro vnitřní potřebu štábu a všech jeho pracovníků a také opatření, která byla na základě zpráv přijata. Účelné a promyšlené technické vybavení tohoto pracoviště by také dávalo předpoklady k zavedení moderní výpočetní techniky.